

KALWARIAN

Redakcja:

Stanisław Chyczyński (redaktor naczelny)
Stanisław Babiński
Krystyna Duda
Rafał Gralewski
Stanisław Sypniewski

Okładka:

Maciej Malec, Jarosław Jagła

Fotografie:

Krystyna Duda, archiwum TPKZ

Wydawca:

Towarzystwo Przyjaciół Kalwarii Zebrzydowskiej
ul. Mickiewicza 2
34-130 Kalwaria Zebrzydowska

*Wydano w ramach zadań zleconych Towarzystwu Przyjaciół Kalwarii Zebrzydowskiej
przez Radę Miejską i Burmistrza Miasta finansowanych z budżetu Gminy Kalwaria*

ISSN 1899-8097

Skład i druk

Zakład Intrologatorski
Jerzy Szydłowski
Piotr Stanisław
Kraków, ul. Przybyszewskiego 17a

J & A

nakład 100 egz.

KALWARIAN

PISMO SPOŁECZNO-KULTURALNE
TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ KALWARII ZEBRZYDOWSKIEJ

NR 11 ROK 2017

SŁOWO WSTĘPNE

PIERWSZY KROK DRUGIEJ DEKADY

Do rąk P.T. Czytelników oddajemy numer jedenasty, który pod względem struktury stanowi typowe, doroczne, tradycyjne wcielenie „Kalwariarza”.

Jak zwykle drukujemy w nim szczegółowe sprawozdanie z bieżącej działalności Towarzystwa Przyjaciół Kalwarii Zebrzydowskiej. Przedstawiamy sylwetki ludzi godnych upamiętnienia. Eksponujemy kolejne karty starej i nowej, rozwijającej się historii naszego miasteczka. Wszelkie mniej lub bardziej ważne wydarzenia konsekwentnie utrwalamy, jakby na przekór powszechnej i powszedniej zasadzie panta rhei. Prezentujemy także twórczość andrychowskiego poety, którego pobyt na kalwaryjskim odpuscie zainspirował do własnego świadectwa i krytycznej refleksji. Oczywiście najnowsza odsłona „Kalwariarza” stanowi dopiero pierwszy krok w drugie dziesięciolecie ukazywania się naszego czasopisma. Mamy jednak nadzieję, iż nie będzie to krok ostatni...

Nierzadko bywa tak, że małe miejscowości partycypują w tym, co wielkie w skali kraju. Et vice versa – sprawa wielka dla małej społeczności traci na znaczeniu w ogólnokrajowej perspektywie. Nie inaczej rzeczy jawią się w Kalwarii Zebrzydowskiej. Oto mała Kalwaria partycypowała w wielkim wydarzeniu, jakim były Światowe Dni Młodzieży anno Domini 2016. Z kolei TPKZ czynnie włączyło się w lokalne obchody tego międzynarodowego spotkania z papieżem Franciszkiem, co zasygnalizowaliśmy na naszych łamach.

Drugim wydarzeniem, niezwykle ważkim dla kalwarian, był jubileusz 400-lecia pierwszej lokacji miasta, dokonanej za sprawą wojewody Mikołaja Zebrzydowskiego. Apogeum odnośnych uroczystości przypadło na czerwiec 2017 r. Dla uświetnienia obchodów tej ROCZNICY Towarzystwo Kalwarii Zebrzydowskiej zorganizowało wystawę fotograficzną pn. „Kalwaria wczoraj i dziś”. Ponadto bogate archiwum naszego stowarzyszenia stało się głównym rezerwuarem unikatowych materiałów ilustracyjnych do jubileuszowego albumu pt. „Kalwarii Zebrzydowskiej cztery stulecia 1617 – 2017”. Warto podkreślić, że członkowie Towarzystwa weszli w skład zespołu redakcyjnego i systematycznie uczestniczyli w półtorarocznych przygotowaniach do tejże publikacji. Jej taksujące omówienie, pióra zaprzyjaźnionego literata, zamyka blok tekstów, jakie złożyły się na repertuar niniejszego numeru.

W ramach pozytywnego myślenia zakładamy, że opracowany przez nas zestaw propozycji do przeczytania sprosta oczekiwaniom życzliwych odbiorców. W imieniu redakcji „Kalwarianin” do lektury uprzejmie zaprasza —

Stanisław Chyczyński

SPRAWOZDANIE

ZADANIA ZREALIZOWANE W ROKU 2016 PRZEZ TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ KALWARII ZEBRZYDOWSKIEJ

Zadania te dotyczyły: ***Kultywowania tradycji lokalnych, ochrony dóbr kultury oraz organizacji wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych.***

Zrealizowano je w następujący sposób:

- Prowadzono Izbę Muzealną, która jest jednocześnie lokalem Towarzystwa Przyjaciół Kalwarii Zebrzydowskiej. Znajduje się tutaj stała wystawa, na której zgromadzono meble, elementy wyposażenia warsztatu stolarskiego, przedmioty codziennego użytku oraz obrazy, plakaty i zdjęcia dawnej Kalwarii. Lokal przy ul. Mickiewicza 2 jest miejscem klubowych spotkań członków i sympatyków Towarzystwa; tutaj odbywały się liczne imprezy kulturalne, spotkania z młodzieżą oraz wystawy czasowe – malarstwa, rzeźby i fotografii. Zmieniono i powiększono ekspozycję Izby Muzealnej o nowe zbiory. Powiększono księgozbiór Towarzystwa o liczne egzemplarze.

W roku 2016 **Izbę Muzealną zwiedziło** sześć grup dzieci i mło-

dzieży szkolnej: 3 grupy ze Szkoły Podstawowej nr 1 oraz 3 z Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Kalwarii Zebrzydowskiej. Uczniom z klas „0” udostępniono zdjęcia związane z Mikołajem Zebrzydowskim, patronem szkoły. Młodzież szkoły ponadpodstawowej zgłębiła wiedzę w tematach: „Fundatorzy Kalwarii Zebrzydowskiej”, „Wojciech Weiss oraz artyści kalwaryjscy”, „Historia rzemiosła kalwaryjskiego”. Prelekcję dla uczniów przygotowali Krystyna Duda i Stanisław Sypniewski.

- Gromadzono dokumenty związane z historią Kalwarii Zebrzydowskiej oraz dokumentowano bieżące wydarzenia w mieście poprzez wykonanie fotografii oraz filmu video. Zbiory te przygotowano odpowiednio do ekspozycji.

- Dbano o aktualizację ekspozycji prac na Regale Wystawowym Twórców Lokalnych działających przy TPKZ, wystawiano prace sezonowe i okolicznościowe (np. świąteczne) w budynku CKSiT przy ul. Broniewskiego 4.

- Kultuwując **tradycje bożonarodzeniowe naszego regionu**: dnia 14 stycznia 2016 r. zorganizowano **Wspólne Kolędowanie** członków i sympatyków Towarzystwa plus wystawę szopek i kartek świątecznych, które wraz z choinkami stworzyły nastrój świąteczny. Kolędowaniu przygrywał zespół „U Panka”. W imprezie wzięło udział ponad 50 osób, w tym harcerze 3DH „Badyle” z Kalwarii Zebrzydowskiej.

- 23 stycznia członkowie TPKZ uczestniczyli w **spotkaniu opłatkowym Małopolskiego Związku Regionalnych Towarzystw Kultury** w Krakowie, w Bibliotece Wojewódzkiej na Rajskiej.

- Podtrzymując tradycje lokalne, w lutym br. zorganizowano w lokalu Towarzystwa tradycyjny tłusty czwartek oraz ostatki dla członków i zaproszonych gości, tak zwane zapusty.

- W czwartek 10 marca 2016 r. męska część Towarzystwa Przyjaciół Kalwarii Zebrzydowskiej zorganizowała **Dzień Kobiet**. Były życzenia, kwiaty, kawa, herbata i domowe ciasto.

- Przygotowano wspólny wyjazd **KRYSTYN** na **XIX Ogólnopol-**

ski Zjazd w Lublinie w dniach 12-14 marca 2016 r. Wyjechało sześć osób z naszego terenu.

- Z okazji Świąt Wielkanocnych opracowano graficznie i wykonano 35 kart świątecznych, które z życzeniami wysłano do sponsorów oraz zaprzyjaźnionych towarzystw z terenu Małopolski i nie tylko.

- W kwietniu odbyło się **Walne Zebranie Sprawozdawcze Członków Towarzystwa** za 2015 r.

- 23 kwietnia 2016 r. odbyła się **VIII Pielgrzymka Regionalnych Towarzystw Ludzi Kultury do Sanktuarium Kalwaryjskiego**. Uczestniczyło w niej 150 osób z zaprzyjaźnionych towarzystw.

- Z okazji **święta 3 Maja** w siedzibie Towarzystwa zorganizowano wspólne *Patriotyczne Śpiewanie*. Członkowie Towarzystwa wzięli również udział w uroczystości, zorganizowanej przez władze miasta, pod tablicą upamiętniającą Konstytucję 3 Maja; złożyli kwiaty.

II Pielgrzymka Krystyn do sanktuarium kalwaryjskiego 24 lipca 2016 r.

- 18 czerwca delegacja TPKZ wzięła udział w **Jubileuszu 50-lecia działalności Klubu Przyjaciół Wieliczki**. Jubilatом złożono życzenia, wręczono pamiątkowy dokument oraz album o Kalwarii Zebrzydowskiej.
- Dziesiątę *Wspólne Imieniny Krystyn* z miasta i gminy wypadły w tym roku w niedzielę 24 lipca 2016 r. Wraz z imiennikami zorganizowano **II Pielgrzymkę Krystyn** do sanktuarium kalwaryjskiego. Gościliśmy imienniczki z Krakowa, Katowic, Libertowa, Zatora, Wadowic oraz Kysię Kaczyńską-Ślusarczyk, poetkę z Wieliczki. W imprezie wzięło udział około 40 osób.
- Zarząd i członkowie TPKZ w dniach 27-29 lipca 2016 r. na Festiwalu Młodych z okazji **ŚDM**, promowali miasto Kalwarię Zebrzydowską oraz twórczość lokalną, na stoisku wystawowym ustawionym przez CKSiT na parkingu przy boisku przy al. Jana Pawła II. Dla pielgrzymów przygotowano pamiątkowe znaczki typu button oraz serduszka i zawieszki, którymi obdarowywano młodzież różnej narodowości, przebywającą w tych dniach w Kalwarii Zebrzydowskiej.

ŚDM – stoisko wystawowe TPKZ

- Na **Nadzwyczajnym walnym zebraniu wyborczo-uzupełniającym** członków Towarzystwa Przyjaciół Kalwarii Zebrzydowskiej 11 sierpnia 2016 r. wybrano nowego sekretarza i członka zarządu. Z pracy w zarządzie TPKZ zrezygnowała Teresa Warmuz – sekretarz oraz Maciej Malec – członek zarządu. Na stanowisko sekretarza wybrano jednogłośnie kol. Barbarę Drozdowską, a nowym członkiem zarządu został kol. Stanisław Babiński.
- W lokalu Towarzystwa zorganizowano wystawę fotografii, poświęconą pamięci zmarłego ks. kard. Franciszka Macharskiego (zm. 2 sierpnia 2016 r.). Zdjęcia przedstawiały Kardynała podczas wizyt w Kalwarii Zebrzydowskiej, w różnych okresach.
- 7 września br. na pożegnanie lata dla członków i sympatyków TPKZ zorganizowano **ognisko u Olka** z tradycyjnym pieczeniem ziemniaków, z prażonym i pieczonymi kiełbaskami. Było to drugie integracyjne ognisko w tym roku, ponieważ pierwszym rozpoczęto lato we czwartek 16 czerwca.

Ognisko u Olka

• 1 października br. o godz. 11.30 na stacji kolejowej Kalwaria Zebrzydowska – Lanckorona członkowie Towarzystwa powitali uroczym przyjazdem zabytkowego **pociągu Retro** ze skansenu w Chabówce.

• W ramach cyklu **kultywowanie tradycji patriotycznych** 10 listopada 2016 r. w siedzibie Towarzystwa odbyło się „**Wspólne patriotyczne śpiewanie**” dla uczczenia Święta Niepodległości. Teksty pieśni i piosenek były wyświetlane na ekranie. Przygrywała kapela „U Panka”. W śpiewaniu wzięło udział około 60 osób, w tym harcerze 3DH „Badyle” z Kalwarii Zebrzydowskiej.

• Delegacja członków Towarzystwa wzięła udział w uroczystości patriotycznej zorganizowanej przez władze miasta z okazji Święta 11 Listopada, w rocznicę Odzyskania Niepodległości. Po Mszy św. delegacja złożyła wiązanek kwiatów pod tablicą pamiątkową.

• 24 listopada w lokalu Towarzystwa zorganizowano **Wieczór Wspomnień** z cyklu „Ocalić od zapomnienia”, podczas którego wspominano osoby zasłużone dla Kalwarii Zebrzydowskiej i nie tylko. W tym roku wspominano Józefa Kozaka oraz artystę malarza Eugeniusza Gramatykę. Udział wzięło ok. 30 osób.

Wieczór andrzejkowy – lanie wosku

• Kultuwując tradycje ludowe, 29 listopada, czyli we wigilię św. Andrzeja, zorganizowano w siedzibie TPKZ **Spotkanie**, w którym uczestniczyło 26 osób.

• 14 grudnia prezes zarządu TPKZ Krystyna Duda brała udział w **XIX Małopolskim Forum Organizacji Pozarządowych** w Krakowie.

• Z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku opracowano graficznie i wykonano 35 kart świątecznych, które wysłano z życzeniami do dobroczyńców i zaprzyjaźnionych towarzystw z terenu Małopolski i nie tylko.

• Przed Świątami Bożego Narodzenia po raz pierwszy grupa harcerzy 3DH „Badyle” z Kalwarii Zebrzydowskiej przekazała członkom TPKZ **Betlejemskie Świątełko Pokoju** — symboliczny ogień zapalony w Grocie Narodzenia Chrystusa w Betlejem.

• 29 grudnia delegacja z TPKZ uczestniczyła w **Jubileuszu 35-lecia Towarzystwa Przyjaciół Skawiny**. Jubilatowi, dziękując za współpracę, złożono życzenia, wręczono pamiątkowy dyplom oraz album „Stolarze kalwaryjscy” wraz z kalendarzem noworocznym.

• W celu popularyzacji naszych działań oraz materiałów pokonkursowych wydaliśmy **Pismo Społeczno-Kulturalne TPKZ „Kalwariarz” nr 10 rok 2016**.

W imprezach organizowanych w ramach zadań zleconych brało udział od 30 do 200 osób. Wystawę zwiedziło ok. 800 osób.

Towarzystwo Przyjaciół Kalwarii Zebrzydowskiej w dalszym ciągu współpracuje z 3 Drużyną Harcerską „Badyle” z Kalwarii Zebrzydowskiej, z Urzędem Miasta, z Centrum Kultury, Sportu i Turystyki oraz Biblioteką Publiczną w Kalwarii Zebrzydowskiej. Ponadto utrzymujemy kontakty z innymi towarzystwami z terenu Małopolski i nie tylko. Uczestniczymy w pracach zarządu Małopolskiego Związku Regionalnych Towarzystw Kultury w Krakowie.

Ważnym elementem pracy Towarzystwa jest współpraca ze szkołami z terenu naszej gminy i nie tylko. Stale pozyskujemy nowe eksponaty do zbiorów Izby Muzealnej Towarzystwa. Zbiory archiwalne udostępniamy osobom piszącym prace magisterskie związane z historią Kalwarii Zebrzydowskiej. W tym roku Towarzystwo kilkakrotnie udostępniało dokumenty do publikacji jubileuszowej prof. Andrzejowi Nowakowskiemu oraz komitetowi redakcyjnemu albumu „Kalwarii Zebrzydowskiej cztery stulecia”.

Należy podkreślić, że wszystkie prace porządkowe, drobne naprawy, przygotowanie wystaw, dyżury oraz prowadzenie spotkań i imprez są wykonywane przez członków Towarzystwa **nieodpłatnie**.

Kalwaria Zebrzydowska dnia 09.01.2017 r.

Krystyna Duda
(Prezes TPKZ)

CIEKAWOSTKI

II PIELGRZYMKA KRYSTYN DO KALWARII ZEBRZYDOWSKIEJ

z dnia 24 lipca 2016 r. i Wspólne Imieniny (rymowana relacja)

Minęło 5 lat, w życiu to niewiele,
znów 24 lipca przypada w niedzielę.
Nasza Krysia nie myślała długo,
zaprosiła imienniczki do Kalwarii
na Pielgrzymkę Drugą.

Choć w Ustroniu w lipcu przebywała,
wcześniej już wszystko zaplanowała.

Lipiec nas ciepłem swoim obdarzył,
pot nam wystąpił na czole, twarzy.
Lipy nam cienia swego użyczyły
i powiał lekki zefirek miły.

W kościele była masa różnych nacji,
niejeden to okiem mierzył
z Francji, Wysp Cooka, słonecznej Italii,
bo wkrótce Światowe Dni Młodzieży.

Po mszy uroczystej nieco odpoczynku,
a wcześniej jeszcze zdjęcie grupowe,
trzeba utrwalić tutaj swój pobyt
i wyruszyć na szlaki pielgrzymkowe.

Dziś z bratem Kasprem Droga Krzyżowa,
wspólna modlitwa i rozważania,
przy każdej stacji nowe czytania,
aż do Kaplicy Ukrzyżowania.

I na obiadek wspólny ruszamy,
tu się posilimy, tu się pobawimy,
czas kapela nam umili,
a więc w tany, moi mili.

Lecz najpierw życzenia, „sto lat” się rozlega,
orkiestra do śpiewu wtóruje,
piękny bukiet słoneczników Krysia otrzymała
i swoje oczy nimi raduje.

Jeszcze wspomnienia z Pierwszej Pielgrzymki –
5 lat temu się odbyła,
jej ślad pozostał nam na papierze,
Krysia z Wieliczki ją utrwaliła.

Jest wśród nas Krysia – artysta plastyk,
tworzy olejne pejzaże
i reprodukcje swych prac malarskich
pozostawiła nam w darze.

Toast wypity, obiad za nami,
na drugą salę teraz wkraczamy
i przy dźwiękach kapeli
wesoło ruszamy w tany.

Kręcą się kółka z prawa do lewa,
solista „Zochę” biesiadną śpiewa,
szczotka na kiju i mop na sali,
tak żeśmy sobie pobałowali.

W tańcu z wieszakiem Krysia wiruje,
drugiej partnerce go przekazuje,
ta znów następnej, ta jeszcze dalej –
gwar, śmiech i radość panuje na sali.

Krysia aparatem te sceny utrwała,
to się przybliża, to się oddala,
koło Krystyn w prawo, lewo się obraca,
do sali na tańce... popatrz! Kto to wkracza?

To z Emiratów Arabka przybyła,
przyleciała na Światowe Dni Młodzieży,
z nami na sali się pobawiła,
kto chce, niechaj mi wierzy!

Fajne pomysły mają dziewczyny,
do wspólnej zabawy wszystkich zachęcają,
krótka chwila przerwy – ciasteczko, kawusia
i znów na tańce gromada rusza.

Orkiestra swe granie trochę przedłużyła,
pobyt w Bugaju nam umiliła,
lecz jak wiadomo, czas na rozstanie
i dla orkiestry podziękowanie.

Dobiega kresu nasza biesiada,
każda uśmiechnięta, ze spotkania rada,
przed nami powrót – bliżej lub dalej...
i pozostała pustka na sali.

W PODZIĘKOWANIU ORGANIZATOROM,
DLA WSPOMNIENI UCZESTNICZKOM
TĘ RYMOWANĄ RELACJĘ
PRZEKAZUJE UCZESTNICZKA SPOTKANIA
KRYSTYNA KACZYŃSKA-ŚLUSARCZYK Z WIELICZKI

Wieliczka – lipiec 2016 r

II Pielgrzymka Krystyn – Droga Krzyżowa

Bugaj, imieniny Krystyn - od lewej: K. Urgacz, K. Jasińska, K. Zuber i K. Kaczyńska - Ślusarczyk.

ZAPISKI Z HISTORII

JAK TO BYŁO W KALWARII

Światowe Dni Młodzieży 2016, czyli spotkania młodych chrześcijan z papieżem Franciszkiem w Krakowie, odbywały się od 27 do 31 lipca. Do Kalwarii Zebrzydowskiej pierwsze grupy pątnicze zaczęły przybywać już w poniedziałek 25 lipca. Oficjalne rozpoczęcie lokalnych obchodów ŚDM w naszym miasteczku miało miejsce w środę 27 lipca, kiedy to gości z Francji, zgromadzonych na boisku sportowym przy al. Jana Pawła II, powitał proboszcz miejscowej parafii, ks. kanonik Wiesław Cygan, wraz z burmistrzem dr. inż. hab. Augustynem Ormantym.

Przez kolejne 3 dni boisko sportowe było miejscem spotkań, katechez i koncertów. Na specjalnie zainstalowanym telebimie zainteresowani mogli oglądać bieżącą transmisję z wydarzeń w Krakowie. Oprócz tego młodzież, przybyła z różnych rejonów Polski, gromadziła się na wspólnych nabożeństwach w kalwaryjskim klasztorze, w tutejszej farze i w kościele w Leńczach.

Światowe Dni Młodzieży w Kalwarii

Ogółem w gminie Kalwaria Zebrzydowska zakwaterowanych zostało ponad 3000 pielgrzymów, zarówno w domach prywatnych, jak i w 6 obiektach oświatowych – gminnych i powiatowych. Całość koordynowały poszczególne komitety parafialne, odpowiedzialne także za przygotowanie i dystrybucję śniadań. Do prac pomocniczych zaangażowano wolontariuszy. W oznaczonych punktach gastronomicznych pielgrzymi mogli wymienić talony (z pakietu pielgrzyma) na posiłki.

Jak informuje Starostwo Powiatowe w Wadowicach, na terenie dekanatu Kalwaria Zebrzydowska zakwaterowano 2798 osób, w następującym rozlokowaniu:

- Leńcze (Polska) – 355 osób
- Przytkowice (Polska) – 223 osoby
- Zebrzydowice (Polska) – 58 osób
- Brody (Francja) – 287 osób
- Brody (Madagaskar) – 82 osoby
- Zakrzów (Włochy) – 29 osób
- Zakrzów (Polska) – 76 osób
- Kalwaria Zebrzydowska (Polska) – 356 osób
- Kalwaria Zebrzydowska (Francja) – 550 osób
- Stanisław Dolny (Francja) – 89 osób
- Stanisław Górny (Francja) – 93 osoby
- Barwałd Górny (Francja) – 84 osoby
- Barwałd Górny (Polska) – 27 osób
- Lanckorona (Francja) – 117 osób
- Lanckorona (Martynika) – 152 osoby
- Skawinki (Francja) – 196 osób
- Skawinki (Polska) – 24 osoby.

Przygotowania do Świątowych Dni Młodzieży toczyły się w gminie kalwaryjskiej od kilku miesięcy. Dotyczyło to wielu aspektów, ale szczególnym priorytetem było zapewnienie bezpieczeństwa tak pielgrzymom, jak i mieszkańcom gminy. Włodarze miasteczka stanęli na wysokości zadania.

(red. opracowanie na podstawie Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie)

FINAŁ ŚWIATOWYCH DNI MŁODZIEŻY

Była upalna (30°C w cieniu) niedziela 31 lipca 2016 r. W kalwaryjskim sanktuarium miało miejsce niecodzienne wydarzenie. Na zaproszenie komitetu organizacyjnego Światowych Dni Młodzieży słynący cudami obraz Matki Bożej Kalwaryjskiej został przewieziony na spotkanie z papieżem Franciszkiem w Krakowie. Jeszcze przed opuszczeniem murów bazyliki przez bernardyńską delegację, o godz. 6:00 odbyła się uroczysta msza św., której przewodził ks. dziekan Wiesław Cygan. Następnie obraz (w nowym feretronie) przeniesiono do specjalnego samochodu i przewieziono najpierw do kościoła Bernardynów pod Wawelem, a później na krakowską Tauron Arenę, gdzie odbyło się

Wyjazd cudownego obrazu MB do Krakowa

spotkanie z papieżem. Kolejnym punktem podróży cudownego wizerunku był kościół pw. św. Józefa przy klasztorze Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Łagiewnikach.

Donośne bicie dzwonów obwieszczało całej okolicy rychły powrót Matki Bożej do kalwaryjskiej bazyliki. Po drodze samochód-kaplica zatrzymał się jeszcze na moment w kościele parafialnym w Kalwarii. Około godziny 23:00 Madonna była witana w klasztorze przy biciu dzwonów i rozbłyskach fajerwerków. Dla wielu kalwarian były to z pewnością wzruszające i niezapomniane chwile.

Niewątpliwie to wydarzenie warte jest odnotowania, ponieważ cudowny obraz Matki Bożej Kalwaryjskiej tylko 4 razy opuszczał swoje odwieczne locum, czyli kaplicę umyślnie wzniesioną przez Michała Zebrzydowskiego. Przypomnijmy, że po raz pierwszy stało się to na czas koronacji obrazu w 1887 r. Drugim razem w setną rocznicę tejże koronacji, kiedy to na krakowskich Błoniach Jan Paweł II podarował MB Kalwaryjskiej złotą różę. Po raz trzeci miało to miejsce w 1999 r. – Matka Boża znów powędrowała do Krakowa na spotkanie z (niedomagającym) Janem Pawłem II, które odbyło się w kaplicy arcybiskupów.

(red.)

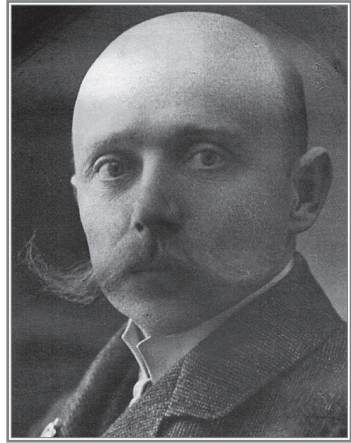

PAMIĘTAMY

WŁADYSŁAW JAN ALOJZY NIEMCZYNOWSKI

Władysław Jan Alojzy Niemczynowski urodził się 27 lipca 1867 r. w Targanicy Leśnej, powiat Tłumacz (Galicja, woj. lwowskie). Był synem Pawła Niemczynowskiego herbu Prus, powstańca z 1863 r. Z zawodu był technologiem drewna – nauczycielem.

Po skończeniu szkoły elementarnej we Lwowie uczęszczał do gimnazjum we Lwowie i Brzeżanach. Po czterech klasach wstąpił do Szkoły Przemysłu Artystycznego we Lwowie, którą ukończył w 1889 r. jako specjalista obróbki drewna w zakresie snycerstwa, rzeźby, tokarstwa i stolarstwa.

Władysław Niemczynowski

Następnie od 1886 r. do 1887 r. kształcił się w zakresie rzeźby i meblarstwa u profesora Marcconiego przy Politechnice Lwowskiej i w tym czasie złożył egzamin maturalny w ramach szkoły realnej. Od jesieni 1887 r. odbył w armii austriacko-węgierskiej obowiązkową służbę wojskową.

W latach 1890 – 1892 ukończył Wyższą Szkołę Zawodową Technologiczną w Wiedniu i złożył państwowy egzamin z technologii drewna. W czasie tych studiów ukończył też jednoroczny kurs buchalterii u profesora Świdra. Bezpośrednio po ukończeniu studiów objął od września 1892 r. funkcję kierownika (dyrektora) Krajowej Szkoły Zabawkarskiej i Stolarskiej w Żywcu, którą kierował do sierpnia 1896 r. W tym czasie, w 1895 r., został skierowany jako stypendysta za granicę dla przeprowadzenia studiów nad organizacją szkolnictwa zawodowego i przemysłu drzewnego

w Czechach, Niemczech i Szwajcarii. Wszechstronne wykształcenie pomogło mu opanować obce języki: rosyjski, niemiecki, francuski i węgierski, co ułatwiło kontakty zagraniczne. Od 1 września 1896 r. z polecenia władz oświatowych Działu Krajowego organizuje Szkołę Zabawkarstwa Drzewnego w Jaworowie pod Lwowem. Rok później 1 września 1897 r. obejmuje kierownictwo nowo powstałej Krajowej Szkoły Stolarskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej, którą to placówką kieruje do 1932 r., tj. do chwili odejścia na emeryturę (z przerwą od sierpnia 1914 r. do czerwca 1919 r. związaną z uczestnictwem w I wojnie światowej w charakterze oficera 2 Brygady Legionów Polskich).

Pierwsza siedziba Krajowej Szkoły Stolarskiej, wybudowana po 1895 r., obecnie budynek zwany jest "Starym Kinem"

Od 1897 r. do chwili wybuchu I wojny światowej wykazuje wiele twórczej inicjatywy społecznej organizując w 1898 r. w Kalwarii Zebrzydowskiej Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”, którego był prezesem do 1939 r., a które to Towarzystwo stworzyło własną pełną bazę materialną w postaci budynku z salą sportowo-teatralną i sceną oraz boisk sportowych. Stał się więc twórcą zorganizowanego sportu kalwaryjskiego i amatorskiego teatru. Władysław Niemczynowski to również organizator i dyrektor Spółki Produk-

cyjnej Kalwaryjskich Stolarzy. Buduje 1904 r. nowy budynek szkoły i halę maszyn wyposażoną w obrabiarki do drewna i maszynę parową. Obiekty te posiadają, jako pierwsze w Kalwarii, urządzenia wodno-kanalizacyjne i dysponują energią elektryczną wytwarzaną własnym agregatem. Z ramienia Wydziału Krajowego we Lwowie, uczestniczy w wyjazdach zagranicznych do Niemiec, Szwecji, Włoch i Francji, mających na celu zapoznanie się z nowatorskimi osiągnięciami szkolnictwa zawodowego i przemysłu drzewnego. W latach poprzedzających wybuch I wojny światowej prowadzi bieżące szkolenia wojskowo-sportowe Drużyn Sokolich przygotowujących się do walki zbrojnej.

Od sierpnia 1914 r. do czerwca 1919 r. służy w Legionach Polskich, w 2 Pułku Piechoty 2 Brygady w stopniu podporucznika, następnie porucznika, a później kapitana. Uzyskał przy tym wiele odznaczeń bojowych.

W czerwcu 1919 r. powrócił do pełnienia obowiązków dyrektora w Państwowej Szkole Stolarskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej. Władysław Niemczynowski udzielał lekcji rysunku technicznego meblowego, budowlanego, rachunku przemysłowego, ustawy i higieny przemysłowej oraz technologii drewna. W 1919 r. szkoła zmienia swą nazwę na Państwową Szkołę Stolarską w Kalwarii Zebrzydowskiej. W tym samym roku do istniejącego budynku szkolnego zostaje dobudowane nowe skrzydło, w którym znalazły pomieszczenia warsztaty szkolne, sale wykładowe, bursa dla młodzieży zamiejscowej. Pierwsze lata dla szkoły są trudne. Nabór uczniów jest słaby, a szkoła boryka się z trudnościami lokalowymi. Dzięki energicznej postawie dyrektora szkoły Władysława Niemczynowskiego trudności w pewnym stopniu zostały przezwyciężone.

W okresie II Rzeczypospolitej jest organizatorem wszelkiego rodzaju obchodów patriotycznych i świąt państwowych. Po przejściu w 1932 r. na emeryturę w dalszym ciągu angażuje się żywo w życie społeczne, kulturalne i sportowe Kalwarii. Prezesuje „Sokołowi”, pełni funkcję wiceburmistrza miasta, działa w dyrekcji Targów Kalwaryjskich, bierze udział w roku 1936 w tworzeniu Spółdzielni Stolarzy Kalwaryjskich. Jest prezesem Międzykomunalnego

Związku dla Popierania Kalwaryjskiego Wytwórstwa Meblowego i Drobno Rzemiosła Wiejskiego prowadzącego pod Jego kierownictwem budowę hali wystawowej od marca do września 1939 r. Za te osiągnięcia został odznaczony 3 maja 1939 r. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

W czasie okupacji jest skromnym pracownikiem księgowości Stolarskiej Spółdzielni, która była wtedy pod nadzorem niemieckim. W tym czasie dom Niemczynowskiego był, jak wiele innych w Kalwarii Zebrzydowskiej i okolicy, domem patriotycznym spełniającym ważną rolę w konspiracji akowskiej. Po wojnie, mimo podszłego wieku (78 lat), chce pracować w Kalwarii, lecz nie znajduje zrozumienia i musi szukać pracy poza jej granicami. Latem 1945 r. wyjeżdża na Ziemię Zachodnie do Nowej Soli, gdzie pełni funkcję dyrektora tamtejszej fabryki mebli, aż do chwili powrotu do Kalwarii tj. do 1950 r.

Był patriotą, człowiekiem uczciwym, religijnym, bardzo pracowitym. Zmarł 17 czerwca 1952 r. w Kalwarii Zebrzydowskiej. Został pochowany w rodzinnym grobowcu na cmentarzu w Zebrzydowicach.

Opracował: **Aleksander Mosurski**

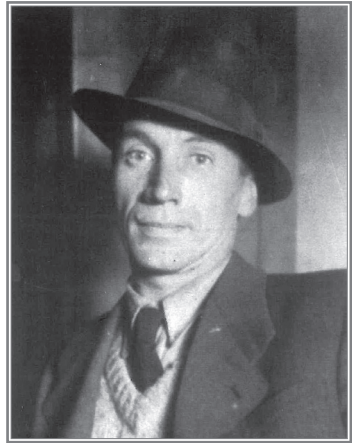
22 września 2007 roku w budynku Zespołu Szkół im. Komisji Edukacji Narodowej, z okazji obchodów jubileuszu 110-lecia swego istnienia, odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą pierwszemu dyrektorowi Krajowej Szkoły Stolarskiej Władysławowi Niemczynowskiemu – „legioniście, organizatorowi i prezesowi Towarzystwa Gimnastycznego, znanemu ze swych społecznikowskich pasji, człowiekowi niezwykle zasłużonemu dla rozwoju przemysłu stolarskiego w Kalwarii Zebrzydowskiej”. Tablicę ufundowało Stowarzyszenie Pomocy Szkole, a jej odsłonięcia dokonali: starosta powiatu wadowickiego Teresa Kramarczyk oraz dyrektor mgr inż. Aleksander Mosurski w imieniu córki Władysława Niemczynowskiego.

dopisek: **Krystyna Duda**

EUGENIUSZ GRAMATYKA

Eugeniusz Gramatyka urodził się 31 października 1905 r. w Kalwarii Zebrzydowskiej, jako syn Jacka Marii z domu Łęczyńskiej; bratanek Antoniego Gramatyki (1841/1842? – 1920), uczeń Akademii Wiedeńskiej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Po ukończeniu Gimnazjum Klasycznego w Wadowicach, w latach 1922-1926 uczył się w Państwowej Szkole Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego w Poznaniu na wydziale malarstwa i witrażownictwa, pod kierunkiem prof. Witolda Gosienieckiego. Ponadto pobierał prywatne lekcje w pracowni Wojciecha Weissa w Krakowie.

Eugeniusz Gramatyka

Do wybuchu II wojny światowej przebywał na przemian w Poznaniu i Kalwarii Zebrzydowskiej (w obu miastach rodzina posiadała domy). W październiku 1939 został wysiedlony z Poznania do obozu przejściowego na Główniej w Poznaniu, stamtąd do Ostrowca Świętokrzyskiego i po kilku miesiącach do Wyczerpów Górnych koło Częstochowy. W 1940 r. wyjechał do Kalwarii Zebrzydowskiej, gdzie ukrywał się przez resztę okupacji razem z Piotrem Lewandowiczem i Zdzisławem Przebindowskim. W 1945 r. osiedlił się ostatecznie w Poznaniu i do przejścia na emeryturę 1968 r. pracował jako kreślarz w Zakładach Energetycznych Okręgu Zachodniego.

Nie był związany z inną instytucją i nie przyjmował żadnych zleceń w zakresie sztuki użytkowej, poświęcając się całkowicie twórczości malarskiej.

Po 1945 roku jego pracownia malarska mieściła się w Poznaniu przy ul. Wyspiańskiego 12/28. Od 1930 r. był żonaty z Adą z domu Szholz, z którą miał syna Eligiusza (ur. 1931 r.); w 1946 zawarł ponownie związek małżeński z Leokadią z domu Ratajczyk, z którą miał syna Jacka (ur. 1954 r.), późniejszego absolwenta Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu (pracownia malarska), a obecnie adiunkta tej uczelni. W roku 1956 zamieszkał z rodziną przy ul. Polnej 56. Prowadził skromne życie urzędnika, pracując etatowo jako kreślarz. W wolnych chwilach po pracy malował w swojej pracowni, najczęściej pejzaże i kwiaty, czasem portrety dla zarobku. Malował również obrazy tematyczne, kompozycje abstrakcyjne i linearne. W środowisku artystycznym był mało znany, ponieważ nie wystawiał swoich prac indywidualnie, brał tylko udział w kilku wystawach zbiorowych, gdzie prezentował pojedyncze prace. Najczęściej w Poznaniu, dwukrotnie w Krakowie, Wrocławiu, raz w Warszawie, Łodzi i Olsztynie. Dopiero po śmierci artysty w 1987 r. w Poznaniu odbyła się wystawa indywidualna jego prac. Dziś okazuje się, iż ten pracujący w domowym zaciszu artysta miał nam do powiedzenia bardzo wiele. Z szacunkiem i uznaniem odkrywamy jego dzieło (...) Eugeniusz Gramatyka zmarł 23 stycznia 1978 r. w Poznaniu i tam został pochowany.

Opracowała: **Krystyna Duda**

JÓZEF KOZAK

Józef Kozak w młodości

Józef Kozak urodził się 27 lutego 1917 r. Do Kalwarii Zebrzydowskiej przyjechał w 1920 r. wraz z mamą, po śmierci ojca. Bardzo interesował się sportem, a szczególnie piłką nożną. W wieku 16-17 lat grał już w „Kalwariance”, wywodzącej się z KSM-u. W 1936 r. zgłosił się na ochotnika do wojska. Mając prawo wyboru, zdecydował się na broń pancerną, bo bardzo chciał uzyskać prawo jazdy. W styczniu 1936 r. znalazł się w V Batalionie Czołgów w Krakowie. Ta jednostka należała do 10 Brygady Kawalerii, dowodzonej wówczas przez pułkownika Stanisława Maczka. Po ukończeniu szkoły podchorążych uzyskał stopień starszego strzelca i, jak sam mówił, dokument uprawniający do prowadzenia wszystkiego, co poruszało się po drogach przy pomocy silnika spalinywego. Dostał przydział do kompanii czołgów stacjonującej w Krakowie Dąbiu. Raczej to były małe tankietki, trzyosobowe, z drewnianą podłogą i wyposażone tylko w działko 8 mm.

1 września 1939 r. obudził go warkot silnika niemieckiego samolotu ostrzeliwującego czołgi stojące przed jednostką. Błyskawicznie uruchomili czołgi i w sile 34 maszyn wyruszyli na wojnę, żegnani przez krakowian kwiatami. Wyruszyli na południe wes-

przec 10 brygadę płk. Maczka, która walczyła w okolicach wsi Wysoka, nad południową granicą, z bardzo silnym niemieckim związkiem pancerno-motorowym (2 Dywizja Pancerna, 4 Dywizja Lekka i 1 Dywizja Górska). Po przekroczeniu granicy oddziały niemieckie parły w kierunku Lwowa, aby zamknąć w kotle polską armię „Kraków” dowodzoną przez gen. Szylinga. Maczek miał zatrzymać Niemców przez 5 dni, aby nie przekroczyli linii Dobczyce-Myślenice. Zadanie to wykonywano, prowadząc bardzo ciężkie walki z dziesięciokrotnie liczniejszymi oddziałami niemieckimi. Niemcy poruszali się kilka kilometrów dziennie. Mimo licznych strat (ok.120 poległych i 200 osób rannych) oddział polski był zdolny do działania, lecz armia cofała się w kierunku Lwowa. Po potyczce pod Rzeszowem dostali rozkaz jak najszybszego dotarcia do Lwowa. Przybyli tam 15 września. Niestety w nocy z 16 na 17 września od wschodu do miasta wkroczyli sowieci. Generał Sosnkowski dał rozkaz, aby cała brygada ewakuowała się na Węgry lub do Rumunii. Brygada w pełnym rynsztunku, w zwartym szyku i czołgami 19 września przekroczyła granicę polsko-węgierską. Jednak po 2 dniach zostali rozbrojeni i rozlokowani w obozach internowania.

Józef Kozak znalazł się w Tapiogyorgye, 60 km od Budapesztu. Polacy przez Węgrów byli traktowani dobrze, niektórzy Święta Bożego Narodzenia spędzili w rodzinach węgierskich. W podziękowaniu Polacy wystawili jasełka, które cieszyły się dużym powodzeniem. Głównym reżyserem spektaklu był kalwarianin Edward Konicki. Józef Kozak spotkał na Węgrzech również Franciszka Kukulę z Brodów. Gdy generał Sikorski zaczął organizować polską armię we Francji, zaczęły się ucieczki przy pomocy Węgrów oraz konsulatu polskiego w Budapeszcie. Po różnych perypetiach Józef Kozak 3 marca 1940 znalazł się już we Francji. W okolicach Awignonu formowały się pierwsze oddziały polskie. 10 maja 1940 r. nastąpił atak Niemców na Francję. Wówczas Polacy otrzymali dobre uzbrojenie. Jednak musieli się wycofywać pod naporem agresora. Kalwarianin znalazł się w 10 Brygadzie Kawalerii Pancernej pod dowództwem

gen. S. Maczka. W jednostce tej większość stanowili żołnierze, którzy walczyli we wrześniu. Po kapitulacji Francji, ewakuowali się do Anglii. Polacy zostali rozmieszczeni w różnych obozach, zwłaszcza w Szkocji. Dopiero w 1942 r. zaczęli otrzymywać sprzęt wojskowy. Pełnili głównie służbę patrolową w szkockich górach. Oczywiście powstała drużyna piłkarska i pan Józef w niej występował.

25 lutego 1942 gen. Stanisław Maczek został mianowany na dowódcę 1 Dywizji Pancernej. Brygada była wyposażona w dobry sprzęt wojskowy. Prowadziła ćwiczenia oraz zadania związane z obroną wybrzeża. 1 sierpnia 1944 r. 1 Dywizja Pancerna znalazła się na plażach Normandii. Była to potężna siła bojowa: 15 tys. żołnierzy, 900 oficerów, 381 czołgów, 473 dział i 4 tys. innych pojazdów. Dywizja ta weszła w skład 2 Korpusu Kanadyjskiego. Pierwsze walki były okupione pewnymi stratami. (Zginął m.in. Stanisław Zaręba z Izdebnika). W walkach pod Falaise Józef Kozak miał już stopień plutonowego i był dowódcą czołgu. Wojska alianckie zamknęły Niemców w okrążeniu. Głównodowodzący wojsk brytyjskich gen. Montgomery tak skomentował te działania: „*Niemcy byli jakby w butelce, a polska dywizja była korkiem, który ich w tej butelce zamknął*”. Najcięższe walki toczyły się 18 i 19 sierpnia. Straty były znaczne: poległo 446, a rannych było 1500 żołnierzy. Części wojsk niemieckich udało się wyjść z okrążenia i dywizja Maczka prowadziła akcję „Pościg”. I tak przez Belgię i Holandię wojska polskie dotarły do Niemiec. Szczególnie trudne były działania w Holandii, gdzie dzięki decyzjom generała Maczka wyzwolono bez zniszczeń Bredę, stare historyczne miasto. Zaskarbiło to szczególną wdzięczność mieszkańców miasta. Jest tam ulica Generała Stanisława Maczka, ulica 1 Dywizji Pancernej, polski cmentarz, a wszyscy żołnierze otrzymali honorowe obywatelstwo. Właśnie w okolicach Bredy dywizja spędziła zimę 1944 na 1945. W kwietniu 1945 r. rozpoczęła się ofensywa i przekroczone granicę holendersko-niemiecką. Wyzwolono obóz jeniecki w Oberlangen, gdzie przetrzymywano 1728 kobiet, uczestniczek powstania warszaw-

Józef Kozak

skiego. Po zakończeniu wojny Józef Kozak chciał razem z kolegami odwiedzić tam Polki. Jednak dowódca cofnął go już ze samochodu, gdyż plutonowy miał pełnić służbę. Jak się później okazało, to uratowało mu życie, gdyż wszyscy koledzy zginęli – auto wypadło z drogi na jednym z licznych mostów.

Po zakończeniu wojny dywizja okupowała Północną Fryzję. Miasteczko Haren zostało całkowicie opróżnione z Niemców i przemianowane na Maczków. W 1947 r. dywizję przeniesiono do Anglii i ją rozwiązano. Żołnierze rozproszyli się po całym świecie.

W tydzień po zakończeniu wojny Józef Kozak został przeniesiony do Szkocji, do szkoły podchorążych. Pół roku później, po ukończeniu szkoły, podoficerów zatrzymano w Szkocji, gdzie gen. Maczkowi powierzono stworzenie 2 Dywizji Pancerniej. Niestety nastawienie wyspiarzy do Polaków diametralnie się zmieniło. Dochodziło do agresji. Dlatego wielu Polaków myślało o opuszczeniu wysp. Utworzono Korpus Rozproszenia, gdzie można było zgłaszać chęć wyjazdu do dowolnego kraju zachodniego lub do Polski. Dostawało się bilet i określoną sumę pieniędzy. Józef Kozak, pod wpływem kolegi z Kalwarii, którego nie widział od 1939 r., zamierzał zostać. Jednak w efekcie on wrócił, a kolega pozostał.

11 lipca 1947 r. Józef Kozak wylądował w Gdańsku i powrócił do Kalwarii. Musiał zgłosić się na komisariacie, gdzie trafił na „*mętnego tyra w kapeluszu*”. Zaczęli odwiedzać go tajniacy, gdyż sądzili, że wrócił do kraju z misją szpiegowską. Aby takich wizyt uniknąć, po radzie kolegi, piłkarza Jana Górki, zapisał się do Towarzystwa Uniwersytetów Robotniczych (TUR), którego prezesem był szef wadowickiego UB. Grał też w „Skawie” Wadowice. Pracował jako kreślarz w urzędzie wodno-melioracyjnym. Po czterech latach przeniósł się do „Kalwarianki” i do pracy w spółdzielni stolarskiej. W 1953 roku skończył aktywne granie w piłkę nożną, ale pozostał sędzią piłkarskim.

W uznaniu zasług wojskowych i cywilnych Józef Kozak otrzymał szereg odznaczeń i wyróżnień.

Za służbę w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie:

- Krzyż Czynu Bojowego za bitwę pod Falaise i Chamboise,
- Krzyż Zasługi z Mieczami za bitwę pod Wilhemshawen i Axel,
- Krzyż I Dywizji Pancерnej,
- Krzyż Kombatantki Zasługi z Mieczami,
- Krzyż Walki o Niepodległość Ojczyzny,
- Krzyż Kombatantów Francuskich,
- Krzyż Wojenny Za Obronę Wielkiej Brytanii,
- Medal Wojska Polskiego I i II stopnia
- Gwiazda Brytyjska Za Walki na Trenie Francji i Niemiec,
- Gwiazda Brytyjska Za Walki w Latach 1939-1945,

Odnaczenia za zasługi wojenne otrzymane od władz polskich:

- Medal Zwycięstwa i Wolności,
- Medal Za Udział W Wojnie Obronnej 1939
- Odznaka Grunwaldu 1939 - 1945,
- Odznaka Weterana Walk o Niepodległość,

Odnaczenia za działalność społeczną:

- Medal Za Zasługi Dla Obronności Kraju,
- Medal 40-lecia PRL,
- Odznaka Za Zasługi Dla Województwa Bielskiego,
- Złoty Znak Związku (najwyższe odznaczenie) OSP,
- Złoty i Srebrny Medal Za Zasługi Dla Pożarnictwa,
- Medal Za Długoletnie Pożycie Małżeńskie,
- Odznaki za Wysługę 10 i 30 lat Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

W roku 2005 Józef Kozak, wspólnie z Józefem Durą, Józefem Lenikiem i Ludwikiem Mrozem, został mianowany na stopień porucznika. Uroczystość odbyła się w Kole Kombatantów i Byłych Więźniów Politycznych w Kalwarii Zebrzydowskiej.

W dn. 11 listopada 2007 r. w Pałacu Prezydenckim Prezydent Lech Kaczyński wręczył ordery zasłużonym żołnierzom-kombatantom oraz działaczom opozycji niepodległościowej. Za wybitne zasługi dla niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, za działalność na rzecz przemian demokratycznych, za osiągnięcia w podejmowanej z pożytkiem dla kraju pracy zawodowej i działalności społecznej **Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski** został odznaczony Józef Kozak. Jednak ze względu na stan zdrowia nie mógł on osobiście odebrać odznaczenia. Odznaczenie to wręczył Józefowi Kozakowi Wojewoda Małopolski Jerzy Miller w dni 14 października 2008 roku.

Józef Kozak zmarł 6 kwietnia 2012 r. i został pochowany na cmentarzu w Kalwarii Zebrzydowskiej

Opracował: **Stanisław Sypniewski**

KALENDARIUM

KALWARIA ZEBRZYDOWSKA KALENDARIUM (10)

2014 r.

- **11 lutego** Uchwałą Rady Miejskiej wprowadzono obowiązkowe opłaty od mieszkańca za odpady śmieciowe. /^{UM}
- **1 kwietnia** młodzież z Kalwarii Zebrzydowskiej na krakowskim rynku zainauguowała projekt „Busem do marzeń”, który zaowocował krótszymi i dłuższymi podróżami po 14 krajach Europy. /^{UM}
- **27 kwietnia** w Watykanie na placu Świętego Piotra odbyła się **kanonizacja** Jana XXIII i **Jana Pawła II**, podczas której dwaj błogosławieni papieże zostali ogłoszeni świętymi Kościoła katolickiego. Uroczystościom przewodniczył papież Franciszek, wśród celebriansów obecny był także emerytowany papież senior Benedykt XVI. /^{KB}
- **6 września** Towarzystwo Przyjaciół Kalwarii Zebrzydowskiej obchodziło jubileusz 35-lecia działalności. /^{TPKZ}
- **17 października** dokonano uroczystego otwarcia nowej hali sportowej przy Zespole Szkół nr 1 w Kalwarii Zebrzydowskiej uroczystość uświetniła 50-lecie Szkoły Podstawowej. /^{UM}
- **16 listopada** kolejne wybory do samorządów terytorialnych. Burmistrzem miasta został wybrany dr hab. inż. Augustyn Ormanty. W Radzie Miejskiej zasiądzie 15 radnych: Piotr Janusiewicz, Ewa Pacut, Robert Mikołajek, Wiesław Łuczak, Tadeusz

Wilk, Paweł Hebda, Henryk Jaglarz, Marcin Krawczyński, Tadeusz Chrostek, Mirosław Faber, Marcin Ożóg, Kazimierz Targosz, Tadeusz Stela, Piotr Kumor oraz Marcin Zadora. Przewodniczącym Rady Miasta został Marcin Krawczyński. W Radzie Powiatu naszą gminę będą reprezentowali: Józefa Rychlik, Marek Cimer, Paweł Odrobina oraz Andrzej Górecki. /^{IUM}

– **30 listopada** zakończono prace przy nowym ogrodzeniu wokół kościoła św. Józefa w Kalwarii Zebrzydowskiej. /^{TPKZ}

2015r.

– **23 lutego** odbyło się pierwsze spotkanie w sprawie jakości powietrza w gminie Kalwaria Zebrzydowska w celu wdrożenia Programu Ochrony Powietrza. /^{IUM}

– **16 marca** zakończono remont budynku „Agronomówka” w Leńczach. /^{WK}

– wznowiono wydawnictwo „Wiadomości Kalwaryjskie” nr 1, wiosna 2015. /^{IUM}

– **24 maja** (niedziela) wybory prezydenckie wygrywa Andrzej Duda z PiS-u przegrywa Bronisław Komorowski z PO. /^{KB}

– **6 czerwca** w Kalwarii Zebrzydowskiej świętowano 25-lecie samorządu lokalnego. /^{IUM}

– **20 czerwca** Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Zarzycach Wielkich obchodziła 110 lat swojego istnienia. /^{WK}

– **8 lipca** przez gminę Kalwaria przeszła nawałnica, uszkodziła dachy, pozrywała linie energetyczne, uszkodziła drogi, połamła drzewa i zawałiła stodołę. /^{IUM}

– **11 lipca** OSP w Leńczach świętowała 110-lecie powstania i działalności. /^{WK}

– **2 sierpnia** Zespół Regionalny „Sami Swoi” z Przytkowic obchodził jubileusz 30-lecia swojej działalności. /^{WK}

– **6 sierpnia** elekt Andrzej Duda zostaje zaprzysiężony na prezydenta RP. /^{KB}

– **22 września** zakończono roboty na regulowanym potoku

Cedron przy „Moście Anielskim” w Brodach. /^{UM}

– **26 września** obchody 70-lecia Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Kalwarii Zebrzydowskiej. /^{UM}

– **3 października** OSP na Bugaju świętowała 50-lecie powstania i działalności. /^{UM}

– **17 października** Gminna Spółdzielnia „SCH” w Kalwarii Zebrzydowskiej obchodziła w restauracji „Verona” w Lanckoronie jubileusz 70-lecia swojego istnienia. /^{KB}

– **12 października** zakończono nadbudowę remizy OSP w Przytkowicach (koszt 100 tys. zł). /^{UM}

– **22 października** dokonano odbioru nowego oświetlenia w Rynku przy Kościele Parafialnym pw. św. Józefa w Kalwarii Zebrzydowskiej. /^{UM}

– **25 października** odbyły się wybory do Parlamentu PR, wygrał PiS. Wyniki wyborów: PiS 37,58 %; PO 24,09 %; Kukiz'15 8,81%; Nowoczesna 7,6%; Zjednoczona Lewica 7,55 %; PSL 5,13%; KORWiN 4,75%; Partia Razem 3,62%. /^{KB}

– **27 listopada** uroczyste otwarto rozbudowany i gruntownie przebudowany trzygwiazdkowy Hotel Tatarscy w Kalwarii Zebrzydowskiej. /^{WK}

– **do października** wybudowano 52 przydomowe biologiczne oczyszczalnie ścieków. /^{UM}

– wybudowano chodnik na ul. Czernej. /^{UM}

– wybudowano kontener sanitarny przy placu targowym. /^{UM}

– **31 grudnia**, po 45 latach, zakończyła swoją działalność **księgarnia** w Kalwarii Zebrzydowskiej, prowadzona ostatnio przez Kazimierę Chyczyńską i Helenę Jurkę. /^{TPKZ}

2016 r.

– **od stycznia** uruchomiono bezpłatne porady prawne dla mieszkańców Kalwarii Zebrzydowskiej. /^{UM}

– **11 stycznia** zainstalowano mobilną stację pomiarów jakości powietrza. Czystość powietrza będzie badana dwa razy

po dwa tygodnie na kwartał, łącznie 16 razy w roku. Stację zainstalował na kalwaryjskim rynku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, na prośbę mieszkańców. /^{WK}

– **w lutym** Spółdzielnia Mieszkaniowa w Wadowicach rozpoczęła budowę dwóch bloków mieszkaniowych przy ul. Broniewskiego naprzeciwko placu targowego w Kalwarii Zebrzydowskiej. Jeden trzyklatkowy i mniejszy dwuklatkowy. /^{UM}

– **1 kwietnia** wchodzi w życie ustawa państwowa „Rodzina 500 Plus”. Wnioski o świadczenia wychowawcze przyjmuje Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kalwarii Zebrzydowskiej. /^{WK}

– **14 kwietnia** rozpoczęto centralne obchody 1050-rocznicy chrztu Polski w Gnieźnie i Poznaniu. /^{KB}

– **3 maja** ukazał się jubileuszowy 30 nr „Nihil Novi”, poświęcony głównie osobie i twórczości słynnego artysty malarza Zdzisława Beksińskiego.

– **16 maja** szkoła w Barwałdzie Średnim świętowała 130-lecie istnienia. /^{WK}

– **w lipcu** w budynku szkoły nr 56 w Zarzyczach Wielkich otwarto oddział przedszkolny. /^{UM}

– **27 lipca** oficjalnie rozpoczęto lokalne obchody Świątowych Dni Młodości w Kalwarii Zebrzydowskiej. Zgromadzonych gości z Francji, Madagaskaru, Martyniki, Włoch oraz Polski na boisku sportowym przy al. Jana Pawła II powitał ks. proboszcz parafii kalwaryjskiej Wiesław Cygan wraz z burmistrzem miasta Augustynem Ormantym. Na 3 kolejne dni boisko sportowe stało się miejscem spotkań, katechez, koncertów oraz transmisji z wydarzeń w Krakowie, pokazywanych na specjalnie zainstalowanym telebimie. /^{UM}

– **30 lipca** okoliczni wędkarze świętowali jubileusz 55-lecia Koła Wędkarskiego w Kalwarii Zebrzydowskiej. Koło powstało w 1961 r. i liczyło wówczas 46 członków. Obecnie do niego należy 124 amatorów wędkarstwa. /^{WK}

- **31 lipca** cudowny obraz Matki Bożej Kalwaryjskiej zostały przewieziona do Krakowa na spotkanie z papieżem Franciszkiem, na zakończenie Świątowych Dni Młodzieży. /^{UM}
- odnowiono wieżę i elewację kalwaryjskiego kościoła parafialnego pw. św. Józefa. /^{TPKZ}
- **29 sierpnia** oddano do użytku pomieszczenie higieniczno-sanitarne dla dzieci oddziału przedszkolnego w budynku Zespołu Szkół nr 8 w Stanisławiu Dolnym. /^{IUM}
- **w listopadzie** rozebrano zabytkowy budynek (p. Wielgusów) o adresie Rynek nr 14 w Kalwarii Zebrzydowskiej. /^{TPKZ}

opracowała: **Krystyna Duda**

Przypisy:

WK – wg publikacji w „Wiadomościach Kalwaryjskich”

UM – wg sprawozdania Urzędu Miasta

TKPZ – z kroniki TPKZ

IUM – wg Informatora Urzędu Miasta

KB – wg gazety „Kronika Beskidzka”

XXII LETNI FESTIWAL MUZYCZNY W SANKTUARIUM KALWARYJSKIM

W lipcu i sierpniu 2017 r. odbył się już XXII Letni Festiwal Muzyczny w ramach Międzynarodowego Festiwalu Muzycznego w Sanktuarium Kalwaryjskim. Zorganizowano siedem koncertów. Miejscem prezentacji artystów była Bazylika Mniejsza MB Anielskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej oraz kościoły i kaplice należące do Drózek Kalwaryjskich. Mianowicie drugi koncert był prezentowany w Pałacu Heroda na Bugaju. I tutaj ciekawa uwaga. Pomimo wcześniejszej solidnej burzy tuż przed koncertem, kaplica ta została wypełniona licznymi słuchaczami. Należy podkreślić znakomitą akustykę tego obiektu, dlatego i na zewnątrz było doskonale słychać występujących artystów. Aby wziąć udział w czwartym koncercie, słuchacze i artyści musieli wyjść na Górę Ukrzyżowania do pustelni św. Magdaleny. Z kolei piąty koncert odbył się w kościele pw. Wniebowzięcia NMP w Brodach (Grobku). Festiwal otworzył koncert, w którym mieli okazję zaprezentować się zarówno uczniowie, jak i nauczyciele Szkoły Muzycznej Pierwszego Stopnia w Kalwarii Zebrzydowskiej. Ich występ został przyjęty z aplauzem licznie zgromadzonych widzów. Większość występujących artystów dopiero rozpoczyna swoją karierę zawodową i dlatego występy w sanktuarium kalwaryjskim są wspaniałym etapem na tej drodze. Przeważnie są oni absolwentami Akademii Muzycznej w Krakowie. Towarzyszyli im wybitni muzycy, będący również wykładowcami tej uczelni.

Należy podkreślić, że dobór repertuaru był zgodny z miejscem wykonywania. Bowiem inna muzyka może być wykonana w ko-

ściele, a inna w kaplicy. I to zostało doskonale uczynione zarówno poprzez dobór wykonawców, jak i też utworów. Niektóre kompozycje były już wcześniej prezentowane w murach kalwaryjskiej świątyni, ale wiele było nowych propozycji. Dobrze, że zachowuje się pewną tradycję, ukształtowaną podczas dwudziestu poprzednich festiwali, ale jest też wspaniała możliwość słuchania utworów, które wykonywane są podczas festiwali znanych na całym świecie. Ponieważ w większości jest to muzyka dawna, dlatego mogliśmy poznać wiele starych, bardzo oryginalnych instrumentów np.: basso continuo, klawesyn, wiolonczelę piccolo. Dobrze, że niemal wszystkie prezentacje miały miejsce na stopniu łączącym nawę główną z prezbiterium, co dawało możliwość bezpośredniego kontaktu widzów z artystami. Festiwal zakończył koncert profesjonalnego chóru z San Francisco (USA) pod nazwą „CHANTICLEER – an orchestra of voices”. Wszystkie koncerty spotkały się z bardzo serdecznym i często żywiołowym przyjęciem przez widzów.

Dobrze, że w tym roku odbył się już XXII festiwal, a więc ukształtowała się wspaniała tradycja. Dla wielu wykonawców występ w tym miejscu stanowił wielkie przeżycie zarówno artystyczne, jak i duchowe. Ukształtowała się również znaczna grupa melomanów, którzy z utęsknieniem czekają na dalsze festiwale. Dlatego należy bardzo serdecznie podziękować oo. Bernardynom, którzy są głównymi organizatorami tego przedsięwzięcia. Szczególne słowa uznania i podziękowania należy skierować na ręce Dyrektora Artystycznego festiwalu dra Marcina Wolaka, na którego barkach spoczywa zarówno dobór artystów, repertuaru, jak i organizacja poszczególnych koncertów. Dobrze, że podczas każdego festiwalu rozdawane są programy, w których można zapoznać się tak z repertuarem wykonywanym na poszczególnych koncertach, jak i ze sylwetkami artystów. Przedstawieni są też dobrodziejcy wspomagający finansowo festiwale, a udział słuchaczy w nich jest bezpłatny.

A oto szczegółowy program tegorocznego Festiwalu, zrealizo-

wanego pod honorowym patronatem J.E. Kardynała Stanisława Dziwisza, Arcybiskupa Metropolity Krakowskiego Seniora:

**1 lipca 2017 r. (sobota) godz. 20:00 – Bazylika Mniejsza
Matki Bożej Anielskiej**

„Mistrz i uczeń”

**Laureaci I Małopolskiego Konkursu Skrzypcowego w
Kalwarii Zebrzydowskiej**

Franciszek Wolak – skrzypce, **Agata Serwin** – skrzypce,
Błażej Kociuban – skrzypce, **Patrycja Pustuła** – skrzypce,
Anna Wójtowicz – skrzypce, **Alanis Alvares** – skrzypce, **Pa-
weł Wójtowicz** – skrzypce, **Agnieszka Lachcik** – skrzypce
(akompaniament), **Krzysztof Książek** – fortepian

8 lipca 2017 r. (sobota) godz. 19:00 – Pałac Heroda na Bugaju

Sylwia Ziółkowska – sopran, **Matylda Sielska** – mezzoso-
pran, **Natalia Dolińska** – skrzypce, **Aleksandra Buczyńska**
– wiolonczela, **Adam Jastrzębski** – basso continuo

**15 lipca 2017 r. (sobota) godz. 20:00 – Bazylika Mniejsza Mat-
ki Bożej Anielskiej**

Łucja Czarnecka – sopran, **Natalia Czuhaj** – sopran, **Joan-
na Synowiec** – flet, **Krzysztof Michałek** – organy

**22 lipca 2017 r. (sobota) godz. 19:00 – Pustelnia św. Magdale-
ny**

„Sacrum et Profanum”

Męski Kwartet Wokalny „TRIPLUM”:

Łukasz Dulewicz – kontratenor, **Szczepan Kosior** – tenor, **Maciej Michalik** – baryton, **Mariusz Zarzycki** – bas, **Marek Mleczek** – obój

29 lipca 2017 r. (sobota) godz. 19:00 – Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Brodach (Grobek)

„Cantica Sacra”

Maria Babicz – sopran, **Paulina Oseńko** – sopran, **Paulina Tkaczyk** – sopran, **Konrad Górka** – wiolonczela piccolo

12 sierpnia 2017 r. (sobota) godz. 20:00 – Bazylika Mniejsza Matki Bożej Anielskiej

Jolanta Kowalska-Pawlikowska – sopran, **Ewa Wolak** – kontralt, **Alexandr Jeremyeyev** – tenor (**Rosja**), **Marcin Wolak** – bas, **Monika Płachta** – fortepian, **Magdalena Żak de Carvalho** – fortepiano, **Wacław Golonka** – fisharmonia, **OCTAVA ensemble**, **Stanisław Krawczyński** – dyrygent

20 sierpnia 2017 r. (niedziela) godz. 20:00 – Bazylika Mniejsza Matki Bożej Anielskiej

“UPON THIS ROCK”

CHANTICLEER – an orchestra of voices (San Francisco – USA)

Fred Scott – dyrektor muzyczny.

Opracował: **Stanisław Sypniewski**

POEZJA

IRENEUSZ ŻMIJA

WIERSZ KALWARYJSKI (I)

kapliczki poszarzałe
jak deszczowa pora
po wzgórkach przycupnęły
we łzach cichych:
kalwaryjskie płaczki
na popielnej drodze

ziemia daleka
gdzieś na końcu stopy
niewyraźnie odbija twarz

głowa skołatana
ziemia sponiewierana
Chrystus za podnózek

Chrystus z kalwaryjskich drózek

WIERSZ KALWARYJSKI (II)

Chrystus strugany pień lipowy
dłonie i nogi i usta
wszystkie wykrzywione
grubo odciosane
akurat pod ciężar krzyża i ucałowań

na chwałę wieczną
wiecznie ulotną

WIERSZ KALWARYJSKI (III)

wprost pod ścianą
jak listopad nagą
ustawili cię Maryjo
a naprzeciw wytoczyli
ciężkie karabiny modlitw

podpalili cię Maryjo
żarem swojej pobożności
zdrowaś Mario pełna kiczu
podobna do skrawka
świętego obrazka

(każdy obrazek –
barwny kanarek)
jak liść popiołu
podrzucana wiatrem
od kapliczki do kapliczki

zagarnęli cię Maryjo
do bud między kramy
między róże bibułkowe
i niewinne lilie
na drucianej cnocie
przybili do deski
i lakierem rozmazali
cudowne oblicze

Matko Boska Straganowa

PIELGRZYMKA

piesza pielgrzymka na szerokiej drodze
jest wszechmocna wielką cyfrą potężna
jak walec na rozgrzanym asfalcie
Jalu Kurek powiedziałby – czołg

ja jednak uchodzę
wąskimi ścieżkami
kurczowo ufający
własnemu niedowiarstwu

WIELKI JUBILEUSZ

wierzchołki naszych gór
obsadzamy pobożnie krzyżami
wielkimi i jubileuszowymi

z którymi naszym krajobrazom
beskidzkim i tatrzańskim
tak bardzo jest do twarzy

bardziej do twarzy
niż do życia

CYRENEJCZYK

Spracowana ludzka trwoga
o zmęczony okruc Boga

WERONIKA

piersi które rwały się do lotu
trzepocą jeszcze
ostatkiem emocji

Weronika dostała już zdjęcie
niczego więcej
nie pragnie

schowała białe serce
pod białą sukienką

WIELKI PIĄTEK

Płacząca Matka wyschła od słońca
ustały gardła wrzaskliwe od rana

Jan o jakimś ptaku szepce bez końca
nikt nie dzieli pierwszej wizji Jana

Góra Kalwaria taka milcząca
W Starym Testamencie cała wsłuchana

ŚW. FRANCISZEK

Kamienie – tak samo dobre na Golgocie.
I słońce – pochwalone, chociaż wzrok odwróci.

GRZECH

słyszę tętent miliona
miękkich śnieżnych płatków
w kamienne dna piekieł

rozniecam ciemność

SPOWIEDNIKOWI

jesteś czarną dziurą
w konfesjonał oprawną

dębowy niczym teologia
cały jak misterium –
misterny
w iskrzące gwiazdki
złotego miłosierdzia

jak niebo nad szopą
gdy się Chrystus rodzi

Ireneusz Żmija – dziennikarz prasy lokalnej (*Nowiny Andrychowskie* 2003-2010) i parafialnej (*Źródło spod Pańskiej Góry* od 1993 r.) a także Radia „Anioł Beskidów” (od 2011 r.) i „Twojego Radia Andrychów” (w l. 2005-2010); historyk Ziemi Andrychowskiej, szczególnie parafii w Andrychowie (autor m. in. felietonów historycznych w *Nowinach Andrychowskich* pt. „Z Archiwum X Proboszcza”). Nagradzany i wyróżniany w konkursach poetyckich, m.in.: „Silesia poetica” w Katowicach (1992), „O autentyczną wiarę” w Rabce-Zdroju (2003), „Ambrożjada” w Kętach (2005), Konkurs na Wiersz o Tematyce Dowolnej w Andrychowie (2006).

RECENZJA

SOBEK ODROWĄŻ

KSIĘGA NA CZTERECHSETLECIE KALWARII

Kalwarii Zebrzydowskiej, jak to się potocznie mówi, stuknęło czterysta lat. Ściśle rzecz biorąc, „wąsaty i rumiany wojewoda”, czyli Mikołaj Zebrzydowski, jeszcze przed swoją śmiercią zdążył oficjalnie lokować malutkie miasteczko zwane Zebrzydowem. Stało się to około roku 1617. Później Zebrzydów przemianowano na Nowy Zebrzydów, gdzieś blisko roku 1640, kiedy to Jan Zebrzydowski dokonał wtórnej lokacji. Po raz trzeci zrobił to książę Józef Czartoryski w roku 1715. W XIX w. zaś austriaccy zaborcy ukuli ostateczną nazwę: Kalwaria Zebrzydowska. Trochę to skomplikowane, ale dzięki temu miasto będzie mogło jeszcze parę razy świętować kolejne jubileusze...

Podobno przez kilka lat Kalwaria sukcesywnie przygotowywała się do nadzwyczajnych obchodów wielkiej rocznicy. Odbyły się tematyczne sesje naukowe. Powstał fabularyzowany dokument filmowy. Wyemitowano specjalny blok z okolicznościowymi znaczkami pocztowymi. Obmyślono popularne wznowienie starego medalu z wizerunkiem założyciela miasta. P. Moskała zredagował hojnie ilustrowaną monografię „Fundatorzy Kalwarii Zebrzydowskiej” (2016). Ukazała się praca zbiorowa pod red. prof. A. Nowakowskiego „Wybrane zagadnienia z dziejów Kalwarii Zebrzydowskiej” (2017). Uroczysta gala finałowa, z udziałem wielu oficjeli,

miała miejsce 25 czerwca 2017. Jednym z ważnych punktów jubileuszowych obchodów miała stać się promocja albumu „Kalwarii Zebrzydowskiej cztery stulecia 1617 – 2017”. Księga została zrealizowana przez wadowickie wydawnictwo GRAFIKON.

Wspomniany wyżej album to publikacja o formacie A4. Została zredagowana przez Stanisława Chyczyńskiego i 6-osobowy zespół w składzie: Łukasz Dzedzic – wicedyrektor, Krystyna Duda, Małgorzata Dybek, Zbigniew Kochan, Maciej Malec, Bogusława Moskała. Zawiera mnóstwo czarnobiałych i kolorowych ilustracji, reprodukcji i fotografii. Są wśród nich amatorskie, napoczęte przez czas zdjęć w sepii. Są poplamione lub niedoświetlone „migawki” z 20-lecia międzywojennego, z okresu okupacji sowiecko-hitlerowskiej, czy z tzw. epoki PRL-u. Właśnie te historyczne okruciny zrobiły na mnie największe wrażenie. Jak również niesamowity wpis do kalendarzyka z 1938 r. miejscowej Żydówki: „Słyszałam wielką mowę Hitlera przez radjo. Mówi b. dobrze”. Serio! Wypatrzyłem to na str. 70. Moim zdaniem – to najpikantniejszy smaczek w tej księdze. Są w niej również piękne, profesjonalne fotogramy Jacka Witalińskiego i Arturo Mari (przedruki). Są reprodukcje starych kartek pocztowych o tematyce kalwaryjskiej. Są ryciny z panoramami. Jest kilka map Galicji. Cały ten materiał rozlokowano według chronologicznego klucza. Poszczególne elementy zostały zapożyczone z różnych źródeł. Głównie z miejskiej kroniki i archiwum Towarzystwa Przyjaciół Kalwarii Zebrzydowskiej. Ale też od prywatnych właścicieli. Najwięcej ze zbiorów Zbigniewa Kochana, Barbary Drozdowskiej czy Piotra Moskały.

Dla lepszej i szybszej orientacji w tak obszernym materiale słowno-obrazkowym, album podzielono na 9 rozdziałów, noszących osobne tytuły. Przykładowo: „Początki..”, „Rzeczpospolita szlachecka”, „Pod austriackim zaborem” itd. Dla mnie najciekawszym okazał się rozdział „Kalwaria w sztuce i literaturze”. Zdominowany przez osoby i twórczość Weissów. Tutaj właśnie ujrzałem po raz pierwszy szkice młodego Wyspiańskiego związane z Kalwarią (szkoda że tak

mało!) oraz takowe obrazy Juliana Fałata, o których nie miałem pojęcia. Zaprezentowane prace Bronisława Chromego, Kazimierza Wiśniaka czy Wojciecha Kurdziela też ładnie wdzięczą się do oglądającego. Niemniej w zestawie wyraźnie brakuje wyrafinowanych kompozycji Adama Bujaka, których nie może zastąpić ani okładka jego albumu „Kalwaria”, ani nieostre ujęcie mistrza w czasie podpisywania swoich książek. Reszta nazwisk wybrańców Chyczyńskiego nic mi nie mówi, ale przecież nie pretenduję do miana znawcy tematu. Natomiast dosyć szampowo wypada rozdział pod lirycznym tytułem „Dyskretny urok porównań”. Zawiera parę zgrabnych zestawień starego z nowym plus jedno romantyczne uchwycenie księżycą nocą nad miejscowymi świątyniami. Sam pomysł takich epokowych porównań jest dość powszechny i chyba już mocno wyeksploatowany. Poszukiwania czegoś oryginalnego powinny optować w inne rejony...

Jasne jak plecy anioła, iż w takiej publikacji nie mogło zabraknąć rozdziału „Kalwaria papieska”, którego sam tytuł ostentacyjnie zdradza swoją zawartość. Ta część albumu niczym nie mogła mnie zaskoczyć, może za wyjątkiem wielobarwnych reprodukcji kilku kartek i znaczków pocztowych. Czyż może kogoś autentycznie wzruszyć pomnik św. Jana Pawła II, stojący niemal przed każdym kościołem w Polsce?

Natomiast nie lada sztuką było wymyślenie interesującego wprowadzenia do tak poważnego, retrospektywnego opracowania. I ta sztuka Staszкови Chyczyńskiemu udało się bez zastrzeżeń. „Myśląc Kalwaria...” to opowieść długa, naładowana faktami historycznymi na „full wypas”. Jednocześnie barwna, plastyczna, swobodna, momentami nawet poetycka. Oczywiście szczęśliwym konceptem jest tutaj ewidentne nawiązanie do słynnego poematu Karola Kardynała Wojtyły „Myśląc Ojczyzna”. Akurat ze wstępu dowiedziałem się tego wszystkiego, o czym mówiłem na samym początku. Zatem nie ukrywam, iż o dziejach Kalwarii mam bardzo mgliste pojęcie. Dlatego ani myślę oceniać ów album pod wzglę-

dem merytorycznym. Skupiłem się wyłącznie na aspekcie estetycznym i edytorskim.

Jak już wspomniałem, „Kalwarii Zebrzydowskiej cztery stulecia” zostały zrealizowane w renomowanym GRAFIKONIE. A to miało być gwarancją (domyślam się) najwyższej jakości produktu finalnego. Niestety od strony edytorskiej nie dorównuje on podobnemu best-sellerowi „Wadowice w obiektywie czasu” (2015). Niepotrzebnie kalwaryjscy redaktorzy „odmałpowali” w swoim dziele nowinkarski pomysł z wklejanymi widokówkami na osobnych kartonikach. Urozmaicenie to wątpliwej urody, które przeszkadza w kartkowaniu. I rodzi pytania o racjonalne uzasadnienie. Na szczęście tym razem obyło się bez powielania fotografii lub ich fragmentów na, jakże popularnych ostatnio! – kalkach. Ewidentnym błędem było natomiast drukowanie starych grupowych, pozowanych zdjęć na rozkładówkach. Wiadomo, chodziło o wielkość, ale szczerze przebiegające przez środek twarzy niektórych delikwentów to niezaprzezalny mankament.

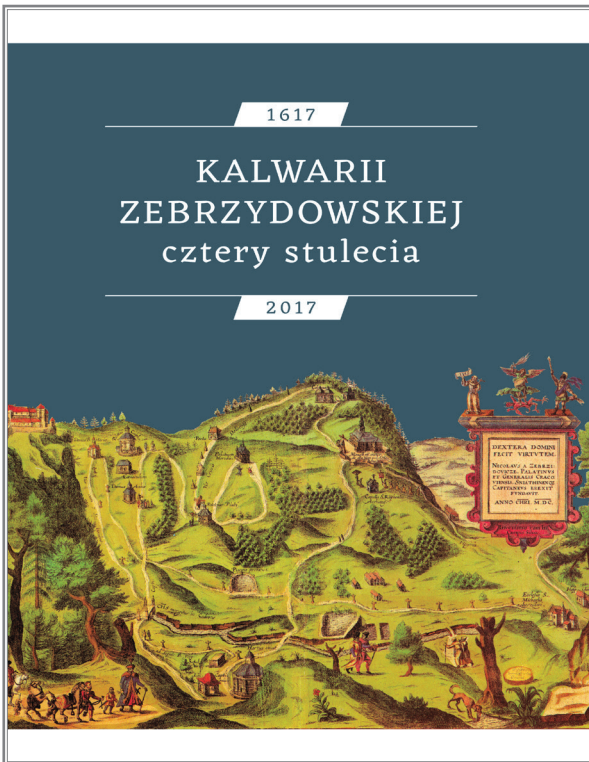
Rodzi się nieuniknione pytanie: Co najbardziej razi w kalwaryjskim albumie?

Odpowiedź jest łatwa i prosta. Cały szereg nieudanych fotografii, zarówno czarno-białych, jak i wielobarwnych, które można było po prostu skorygować. Blade, białoszare zdjęcia (zobacz np. na stronach: 47, 54, 65, 67, 78, 87, 95, 99, 113, 120, 130, 134, 142-143) wystarczyłoby automatycznie poprawić za pomocą prostej funkcji graficznej. Fotografie o zbyt małej rozdzielczości obrazu trzeba było zamienić na inne – lepsze. Lub podrasować w sposób dobrze znany profesjonalistom. Stąd dziwną, trudną do wy tłumaczenia amatorszczyzną trącą te strony, na których bledziutkie zdjęcia sąsiadują z prawidłowo skontrastowanymi. Szatą graficzną zajmował się Dawid Zając z wydawnictwa, więc to do niego adresuję wypunktowane obiekcje. Jednakże mocną stroną wizji plastycznej pozostaje projekt okładki: gustowny, klarowny, sympatyczny.

Albumu „Kalwarii Zebrzydowskiej cztery stulecia” na pewno nie

nazwałbym majstersztykiem, chociaż został on dobrze pomyślany i rzetelnie zredagowany. Zawiera sporo mało znanych ciekawostek oraz mnóstwo rzadko spotykanego materiału ilustracyjnego. Zapewne niektóre fotografie, a może i reprodukcje, zostały tu zaprezentowane w ogóle po raz pierwszy. Zespół redakcyjny pod przewodnictwem Chyczyńskiego potrafił skompletować imponujący zbiór calvarianów, który kiedyś może stać się swoistą skarbnicą wiedzy o przeszłości miasteczka. Dlatego omówiona publikacja ma duże szanse stać się jedną z najważniejszych, monograficznych pozycji w dziejach piśmiennictwa tyczącego Kalwarii Zebrzydowskiej.

Sobek Odrowąż

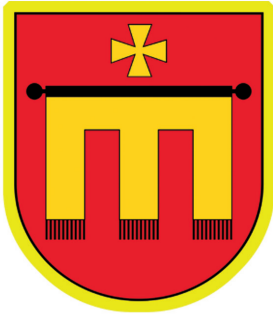
Red. S. Chyczyński „Kalwarii Zebrzydowskiej cztery stulecia 1617 – 2017”, Urząd Miasta Kalwarii Zebrzydowskiej, 2017, ss. 240.

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE	s. 5
SPRAWOZDANIE	
ZADANIA ZREALIZOWANE W ROKU 2014 PRZEZ TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ KALWARII ZEBRZYDOWSKIEJ.....	s. 7
CIEKAWOSTKI	
II PIELGRZYMKĄ KRYSZTYN DO KALWARII ZEBRZYDOWSKIEJ	s. 15
ZAPISKI Z HISTORII	
JAK TO BYŁO W KALWARII	s. 19
PAMIĘTAMY	
WŁADYSŁAW NIEMCZYNOWSKI	s. 23
EUGENIUSZ GRAMATYKA	s. 27
JÓZEF KOZAK	s. 29
KALENDARIUM	
KALWARIA ZEBRZYDOWSKA (10)	s.36
FESTIWAL	
XXII LETNI FESTIWAL MUZYCZNY.....	s. 41
POEZJA	
IRENEUSZ ŻMIJA	s. 45
RECENZJA	
KSIĘGA NA CZTERECHSETLECIU KALWARII	s. 50

SPONSORZY:

Urząd Miasta

w Kalwarii Zeb.

RYŁKO